

Z. Br.

Teoria rachunkowości W. Skalskiego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/1, 185-186

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z HISTORII PENOLOGII I POLSKIEJ MYŚLI PENITENCJARNEJ

Do nr 13/1966 dwutygodnika „Gazeta Sądowa i Penitencyjna” dołączony został specjalny dodatek historyczny z okazji Tysiąclecia Państwa Polskiego. W jednym z artykułów tego dodatku (*Beccaria w Polsce XVIII wieku*) B. Leśnodorski pisze najpierw o dziele Cezare’a Beccarii *Dei delitti e delle pene* (1764 r.), omówienie to rzucając na tło rozkwitu teorii prawa karnego w dobie oświecenia. Następnie B. Leśnodorski pisze o tym, jak przyjęto traktat Beccarii we Francji, Anglii, Rosji i Hiszpanii, wreszcie w Polsce (tłumaczenie na polski, *O przestępstwach i karach*, wykonane przez Teodora Wągę, wyszło w 1776 r.), jak wpłynął on na rozwój nauki prawa karnego w Polsce (m.in. w Uniwersytecie Krakowskim), a szczególnie teorii kary i kryminologii.

Na okres oświecenia przypadają w Polsce początki nowoczesnej nauki o więziennictwie i sposobie wykonywania kary pozbawienia wolności. Rozwojowi teorii w tym zakresie poświęcony jest artykuł J. Sliwowskiego *Nowożytna polska myśl penitencyjna*. Przedstawia on działalność na polu problematyki penitencyjnej szeregu uczonych, od czasów Księstwa Warszawskiego, a także działalność tych uczonych prawników, których prace stoją na pograniczu penologii i problematyki wykonywania kary, jak Romualda Hubego (1803—1890), ojca polskiej nauki prawa karnego, i innych.

Z. Br.

O ZAŁOŻENIACH FILOZOFICZNYCH POGLĄDÓW J. MAKAREWICZA

W nrze 2/1966 „Państwa i Prawa” ukazał się tekst wygłoszonego 19 XI 1965 na posiedzeniu Polskiej Grupy Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Karnego (AIDP) w Warszawie przemówienia W. Woltera *O założeniach filozoficznych poglądów Juliana Makarewicza*, zmarłego w 1955 r. teoretyka prawa karnego, byłego długoletniego kierownika katedry prawa karnego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie (ze zleceniem wykładania filozofii prawa), uczonego, „który na zawsze zapisał się w księdze historii nauki, do którego twórczości powracać będą pokolenia badaczy historii prawa oraz ewolucji polskiej myśli prawniczej” — jak sformułował W. Wolter na wstępie swego przemówienia. J. Makarewicz jest przede wszystkim autorem wydanej w 1906 r. w Stuttgarcie pracy *Einführung in die Philosophie des Strafrecht*. Głośną była też jego praca *Polskie prawo karne Polski przedrozbiorowej*, wydana w 1919 r., wydany zaś w 1924 r. *Wykład porównawczy prawa karnego* jest jedynym u nas tego rodzaju dziełem przedstawiającym ewolucję poszczególnych problemów ogólnej nauki o przestępstwie i karze.

W tymże zeszycie „Państwa i Prawa” wydrukowany jest tekst przemówienia (wygłoszonego na tym samym posiedzeniu AIDP) S. Pławskiego *Walka Makarewicza o praworządność*.

Z. Br.

TEORIA RACHUNKOWOŚCI W. SKAŁSKIEGO

Tuż po śmierci Witolda Skalskiego (1879—1961) ukazał się w nrze 4/1961 „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” nekrolog poświęcony jego pamięci. Z kolei, w nrze 4/1965 tegoż kwartalnika, ukazał się artykuł *Witold Skalski jako teoretyk rachunkowości*. Autor artykułu, E. Terebucha, przedstawia najpierw Skalskiego jako kontynuatora polskiej szkoły rachunkowości — kontynuatora prac te-

oretyków księgowości z lat 1846—1900, takich jak A. Zubylewicz, K. Nowicki, K. Pietrzycki, M. Krakowski i inni. Następnie E. Terebucha przedstawia dorobek Skalskiego w zakresie rozwoju teorii kont, dalej — jego poglądy na istotę bilansu, wreszcie — podkreślając, że Skalski miał bardzo szeroki krąg zainteresowań: zajmował się nie tylko samą nauką rachunkowości — autor artykułu pisze o zainteresowaniach Skalskiego zagadnieniem wiązania rachunkowości z analizą stanu finansowego przedsiębiorstw: w tym zakresie był on jednym z prekursorów dyscypliny, występującej obecnie pod nazwą analizy działalności gospodarczej przedsiębiorstw.

Z. Br.

JUBILEUSZ SZEŚCZDZIESIĘCIOLECIA SZKOŁY GŁÓWNEJ PLANOWANIA I STATYSTYKI

13 października 1906 r. w wynajętym gmachu przy ul. Smolnej 9 w Warszawie odbył się uroczysty akt otwarcia Wyższych Kursów Handlowych, przekształconych w 1915 r. w Wyższą Szkołę Handlową, a następnie w 1933 r. w Szkołę Główną Handlową, znaną dzisiaj pod nazwą Szkoły Głównej Planowania i Statystyki. W związku z jubileuszem sześćdziesięciolecia tej uczelni ukazały się w prasie artykuły omawiające jej historię i znaczenie.

„Życie Warszawy” (nr 184/1966) zamieściło wywiad z rektorem SGPiS prof. W. Sadowskim. Prof. Sadowski przypomniał, że z zamiarem powołania Głównej Szkoły Handlowej nosił się już Stanisław Staszic. Opracowany przez niego projekt takiej uczelni był gotów w 1821 r., ale nie został zrealizowany. Z inicjatywy Staszica powołano natomiast do życia w 1826 r. oddział handlowy przy Instytucie Politechnicznym. Następnie prof. Sadowski omówił działalność uczelni w czasie okupacji hitlerowskiej i w latach powojennych.

Aleksander Ptaszyński rozpoczyna swój artykuł *Potrzeba nam wykwalifikowanych handlowców* w „Polityce” (nr 42/1966) cytataми zaczerpniętymi z czasopism warszawskich lat siedemdziesiątych XIX w. domagającymi się utworzenia szkolnictwa handlowego. Żądania warszawskiej prasy częściowo zostały spełnione, bowiem w 1875 r. powstała Szkoła Handlowa od nazwiska założyciela zwana szkołą Leopolda Kronenberga, która przetrwała do 1900 r.

Ptaszyński w dalszej części artykułu omawia powstanie Wyższych Kursów Handlowych i ich program, podlegający częstym reformom, mającym na celu wyrażenie zbliżenie kursów do normalnej uczelni wyższej. Oficjalnie kursy stały się wyższą uczelnią dopiero na mocy uchwały Wydziału Oświecenia Komitetu Obywatelskiego miasta Warszawy z dn. 21 i 28 X 1915 r. oraz orzeczenia niemieckich władz okupacyjnych, które uznały szkołę za Handelshochschule.

Autor artykułu omówił także działalność szkoły w latach międzywojennych, okupacji i latach powojennych. Szkoła została zamknięta przez władze niemieckie w październiku 1939 r. Niemal zaraz po upadku Polski sanacyjnej Szkoła Główna Handlowa podjęła prawie normalną działalność, tyle że pod firmą I Miejskiej Szkoły Handlowej. W czasie okupacji także udało się utworzyć konspiracyjną SGH w Częstochowie. Już w lutym 1945 r. rozpoczęła szkoła działalność powojenną. W 1949 r. uczelnia straciła swą tradycyjną nazwę, gdyż została przemianowana na Szkołę Główną Planowania i Statystyki.

Historię i ludzi związanych z jubilatką przedstawia w „Świecie” (nr 42/1966) Kazimierz Dziewanowski w artykule *Ona ma sześćdziesiąt lat*. Do artykułu dołączone są wywiady przeprowadzone z obecnym rektorem prof. Wiesławem Sadowskim oraz z prof. Stanisławem Skrzywanem, najstarszym stażem pracownikiem nauko-